

Poština plačana v gotovini

Cena 2 Din

DRAMA

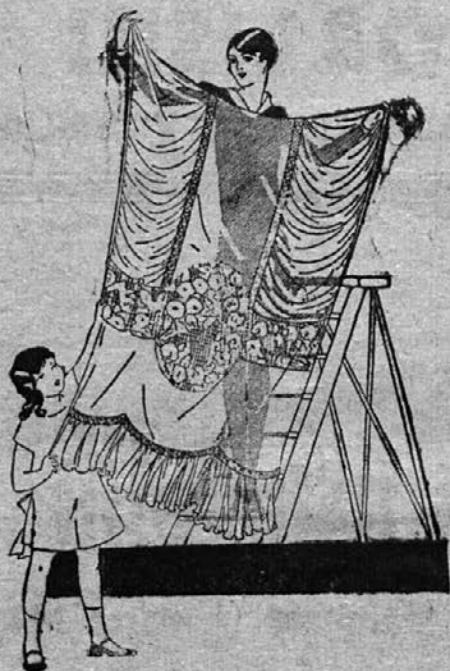
GLEDALIŠKI LIST
NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI 1930/31

Dom osamelih žena

Premijera 11. marca 1931

IZHAJA ZA VSAKO PREMIJERO

UREDNIK : FR. LIPAH

KRASNE ZAVESE

v zalogi tvrdke

A. & E. Skabernè, Ljubljana

GLEDALIŠKI LIST

NARODNEGA GLEDALIŠČA V LJUBLJANI

Izhaja za vsako premijero

11. marca 1931

„Dom osamelih žena“

Ime ge. Zofije Nalkowske se je pojavilo pred kratkim v našem časopisju, katero je referiralo, da je bil njen komad »Dom osamelih žena« vprizorjen v Varšavi in tudi po drugih mestih z velikim uspehom.

Avtorica si je izbrala zanimivo snov. Kot ženska, ki pozna žensko psiho v najrazličnejših formah in najsubtilnejših odtenkih, ki ve, za kaj in za koga živi žena svoje življenje, je mojstrsko orisala usode osmih žena.

Temeljni misli igre sta: »Med človekom in človekom je taka tema...« in »Mrtvi vedno na nekak način žive, samo, da se od časa do časa spreminjajo...«

Gospa Nalkowska nam je naslikala osmero žensk, ki so preživele osem različnih usod in ki jih je veletok življenja izvrgel na obal pasivnega življenja — v samoto.

Samota, kot temeljni akord igre, preveva vse dejanje, ki ga osvetljujejo tuintam bežni žarki skupnosti življenja in medsebojna razumevanja.

Te žene žive zdaj le še svojim bolj ali manj žalostnim spominom in rodbini, misleč, da se poznajo in da s skupnim življenjem branijo druga drugo tiste grozne velike samote, ki jo pa kljub temu vsaka izmed njih bolešno čuti. S tem, da skušajo druga drugi olajšati življenje in ga ji napraviti prijetnim, iščejo svoj »raison d'être«, ki pa je le slepilo in utvara.

Način, kako slika avtorica baš to pasivnost njihovega življenja, ki pa se njim zdi aktivno, ker je polno tistih specifičnih »petits riens«, in kako stopnjuje dejanje od prizora do prizora, ko še zadnjič pljusne val aktivnega življenja v njihovo samoto in zanese vanjo najrazličnejše emocije, je poln umetniškega hotenja, prikazati žensko psiho od njene najbolj ženske strani, ko je prepuščena sama sebi, brez vsakršne moške zaslombe.

H gospe Celini se zateko druga za drugo njeni hčeri Julia in Marja, obe že stari dami, vdovi, ki jima življenje ne nudi ničesar več. Tudi hčeri gospe Marje, Luža in Jana se zatečeta v njen dom. Snaha Tekla, vdova po babičinem sinu Andreju,

živi že več let pri nji. Vsem pa streže z ljubeznijo in vnemo dekla Zofa, ki spada takorekoč tudi že v družino zavoljo zvestobe in vdanosti.

Zanimiva in prav hudožniška je karakterizacija oseb:

82 letna babica, je duševno prožna in mlada, polna velike srčne dobrote in tistega subtilnega razumevanja, lastnega samo žera, ki je plačala s srčno krvjo izkušnje svojega življenja. Ona je najbolj žilava in je opora vseh ostalih, mnogo mlajših, a duševno šibkejših žena.

Kot protitip babičine dobrote in razumevanja ter Juline navivnosti in optimizma, je orisana 53 letna Tekla kot pesimistinja, zagrenjena vsled kratke zakonske sreče z Andrejem. Čustva skuša skrivati za intelektom in z nekakšno ironijo gleda na življenje.

60 letna Julia, starka, ki je neprestano vzhičena nad lepoto življenja, je najboljše karakterizirana s Teklinimi očitki, češ, da je vse njeno delo, da se šeta, opazuje čebele, ptice in zaljubljenice; pije ves dan Šentjanžev čaj in misli na svoj občutljiv organizem. Je neke vrste »namišljen bolnik« in vzbuja s tem mnogo dobre volje v sicer tihem domu. To je vprav kabinetna figura.

Njena sestra, 59 let stara Marja, skuša pozabiti na svoj nesrečni zakon z očetom svojih hčera, Ruže in Jane. Živi samo za svoji hčerki in bi hotela ublažiti njiju bol. Ružo, njeno mlajšo hčer, je zapustil ljubljeni mož, da si je vzel drugo ženo. Ruža, še mlada, polna iskrene čustvenosti, se skoro nekoliko sramuje svoje slabosti za nezvestega soproga. Kljub smehljaju na licu, je čuti v njenem glasu pogosto ton utrgane strune. — Ružino sestro Jano peče vest, ker ni priznala svojemu umrlemu možu, da ga je nekoč varala z nekom, ki ga ni niti poljubila in da je bil ta prestopek popolnoma seksualne naravi. Vrnila se je potem k možu, ki ga je vedno ljubila, kljub temu, da ji je bil nekako nerazumljivo tuj.

Vse te »nepotrebne ženske« kot jih imenuje Tekla, so daleč proč od realnega življenja in niti njihova skupnost v samoti in usodi jih ne more čisto zblížati. Babica edina to ve, ko pravi: »Teško je kaj vedeti o človeku... Če človek reče: „jaz“ čuti v sebi nekaj, kar je vsakemu drugemu nepojmljivo in kar more edino on doživeti... Življenje je lestvica, ki ima neštevilno stopenj k sreči in še več k nesreči. Ta lestvica je najgloblja skrivnost vsakega izmed nas. To je pravzaprav tisto, kar človek čuti, kadar pravi „jaz“.«

Dejanje se razvije, ko pride v hišo 18 letna Eva Lastowna, nezakonska hči Nielewica, Janinega moža, ki je imel z gospo Lastowno troje otrok; dva sina in hčer Evo, končno pa jih je zapustil v neurejenih razmerah in šel k tretji ženi, ki ga je finančno in fizično uničila. Eva odpre šele Jani oči, ter jo prosi naj jo reši. Šef, pri katerem je bila v službi, jo je bogato plačeval, tako da je lahko preživljala svojo družino, zdaj pa jo

nadleguje s svojo ljubeznijo in jo zasleduje prav v hišo. Pustila je službo pri njem, da bi mu ušla, kajti ljubi ga, čuti se celo moralno obvezano, da postane njegova vsled medsebojne ljubezni in njegove velikodušnosti napram njeni rodbini — a straši jo bodočnost, v kateri vidi svojo usodo enako materini, polni ponižanj in skrbi. Njen šef ji ne obeta zakona, ker je iz finančnih ozirov vezan na svojo ženo — in Eva pravilno vidi v usodi ilegalne žene eno samo nepretrgano verigo trpljenja, skovano iz predsodkov človeške družbe, da sama trpi radi njih.

Z Evo nam je predstavila avtorica živo podobo modernega, poštenega dekleta, ki se do zadnje sile bori s finančnimi težkočami, da bi ostala čista (in išče pomoči pri Jani, prvi ženi in dedinji, ki pa ne more pomagati) preden se odloči, da se nesebično žrtvuje za obstanek družine in postane prijateljica bogataša.

Višek igre je v Janinem spoznanju, da ji je bil pokojni mož nezvest, da Eva izve od Jane za očetovo laž, ki je vedno trdil, da Jana noče ločitve, v istini je pa nikdar ni prosil za to in o Evini odločitvi, da se smehljaje uda v negotovo usodo.

Obe te ženski, čijih usode se iztakneta izmed ostalih, spoznata resničnost babičinih besed: »... Mrtvi vedno na nekaj način žive — samo da se od časa do časa spreminjajo...«

Gosp. ravnatelj Golija, ki je spoznal »Dom osamelih žena« za specifično žensko zadevo, je izročil režijo ge. Mariji Veri s popolnoma upravičeno zavestjo, da bo samo žena zmožna zrežirati verjetno do potankosti in dosledno osem ženskih usod.

Maša Slavčeva.

Drobiž

Strindbergov zakon.

O velikem dramatiku, ki je bil sovražnik ženstva in pri vsem tem vendar petkrat poročen, piše v psihoanalitični razpravi K. Bachler med drugim: »Strindbergov zakon s Frido Uhl-ovo se približno krije z najhujšo dobo v pesnikovem življenju, s »peklensko krizo«. Ljubosumni strah, da bo prevaran in da bo veljal za nemožatega, se je v času tega zakona razpasel do pregonke blaznosti. Prvi poljub dobi od svoje bodoče žene, namesto da bi ga ji on dal. Tako iznova začuti, da njegovo moštvo trpi škodo. Sluti, da mu hoče njegova izvoljenka pokazati svojo premoč. Tudi v svojem drugem zakonu Strindberg ni našel tega, kar je iskal v ženi: Matere, Madone v rožnjaku, ki se sklanja nad svojim detetom.

Pred 50 leti.

List Rappell, ki ga je urejal V. Hugo, znameniti pesnik in dramatik, je obhajal desetletnico junaške obrambe Chateauduna in pri tem objavil naslednji spomin:

Ob desetih zvečer. Pariški strelci, ki so ves dan vztrajali eden proti dvajsetim, so se jeli umikati. Pruska vojska je zagospodovala mestu, razsvetljenemu s požarom. Na obvezovališču pri Mestni zbornici je ležalo enajst ranjenih strelcev, ki jih ni bilo mogoče odnesti in ki jih bo sovražnik poklal. Med njimi je bil Duchesne, znani lirični umetnik.

Strelce preiščejo, vse njih papirje pruski stotnik pazljivo pregleda. V Duchesne-ovi listnici najde operni katalog.

»Kaj pa je to? Katalog?«

»To je spored napevov, ki jih pojem.«

V seznamu je bil »Freischütz«. In pruski kapitan, ki je bil vnet za glasbo, je rekel:

»Ah! Vi ste umetnik in ste peli Čarostrelca?«

»Sem.«

»Kje pa?«

»V Parizu, v Liričnem gledališču.«

»Pa saj sem vas slišal, peli ste z našo rojakinjo, gospodično Schröderjevo?«

»Tako je!«

Stotnik se je tedaj zamislil. Potegnil je na stran Duchesne-a, ki se je navzlic svoji rani mogel še za silo držati pokonci, in ko sta dospela v temno ulico, mu je velel: »Popihajte jo!«

Duchesne se je s težavo odvrlekel ter ušel iz Chateauduna. Tako je odnesel pete pruskim svinčenkam in poslej kreiral Romea in Julijo z gospo Carvalhovo.

Samozavest.

Gordon Craig, sin velike tragedinje Helene Terryjeve, je oskrbel nov životopis trageda Henryja Irvinga, ki je z njegovo materjo dolga leta delil uspehe na pozornici londonskega »Lyceuma«. Ker se je dramatik Shaw nepovoljno izrazil o Irvingovi osebnosti, ga je Craig okregal, češ, da Bernard Shaw — Irec po rodu — očitno zlorablja gostoljubnost Angležev, ki so mu dovolili nastaniti se med njimi. Preden se je pismo ponatisnilo, so ga pokazali piscu Svete Ivane. Ta pa se je odsekal: »Nisem dobil dovoljenja, da se nastanim na Angleškem. Semkaj sem prišel brez vsakega pooblastila. Jaz nisem nikak begunec. Jaz sem osvajač.«

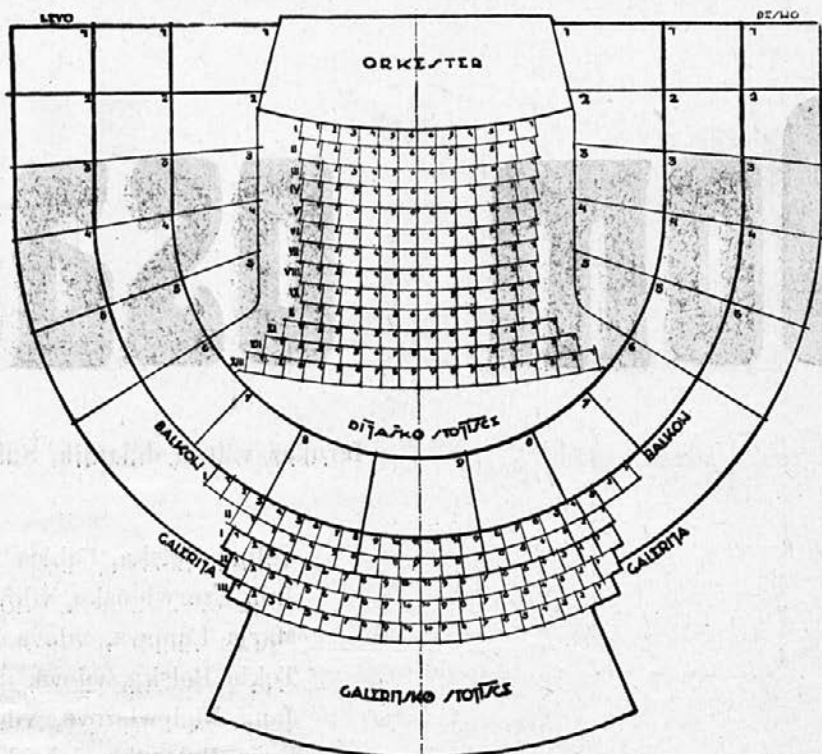
Švejk.

Po naročilu »Muzikalne komedije« v Leningradu se bo Jaroslava Haška »Vrli vojak Švejk« obdelal kot opereta... Tudi češki skladatelj E. F. Burian namerava uglasbiti Haškovo delo.

A. D.

Lastnik in izdajatelj: Uprava Nar. gledališča v Ljubljani. Predstavnik: Oton Župančič. Urednik: Fr. Lipah. — Tiskarna Makso Hrovatin, vsi v Ljubljani

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V DRAMI

POPRAVILO!

Pisalnih — Računskih strojev

JAMSTVO!

Prešernova ulica 44

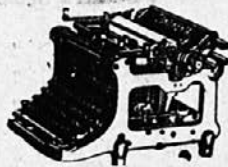
Telefon intr. 2636

Ivan Legat, Ljubljana

Samoprodaja najboljšega
pisalnega stroja

CONTINENTAL

(WANDERERWERKE)

Dom osamelih žena

Igrokaz v treh dejanjih. Spisala Zofija Kalkowska. Poslovenil Tine Debeljak.

Režija: Marija Vera.

Celina Belska, babica	Marija Vera	
Jula Czerwienska, vdova	} njeni hčeri	P. Juvanova
Marja Lanowa, vdova		Medvedova
Tekla Belska, vdova, njiju svakinja	Gabrijelčičeva	
Jana Nielewiczowa, vdova	} Marjini hčeri	Šaričeva
Ruža Bylenska, ločenka		M. Danilova
Eva Laczowna, gospodična	V. Juvanova	
Zofa, služkinja	Rakarjeva	

Dejanje se vrši v malem domu v vasi pri Celini Belski.

Blagajna se odpre ob pol 8.

Zetek ob 8.

Konec ob 10.

Parter: Sedeži I. vrste	Din 30
„ II. - III. vrste	„ 28
„ IV. - VI. „	„ 26
„ VII. - IX. „	„ 24
„ X. - XI. „	„ 22
„ XII. - XIII. „	„ 20

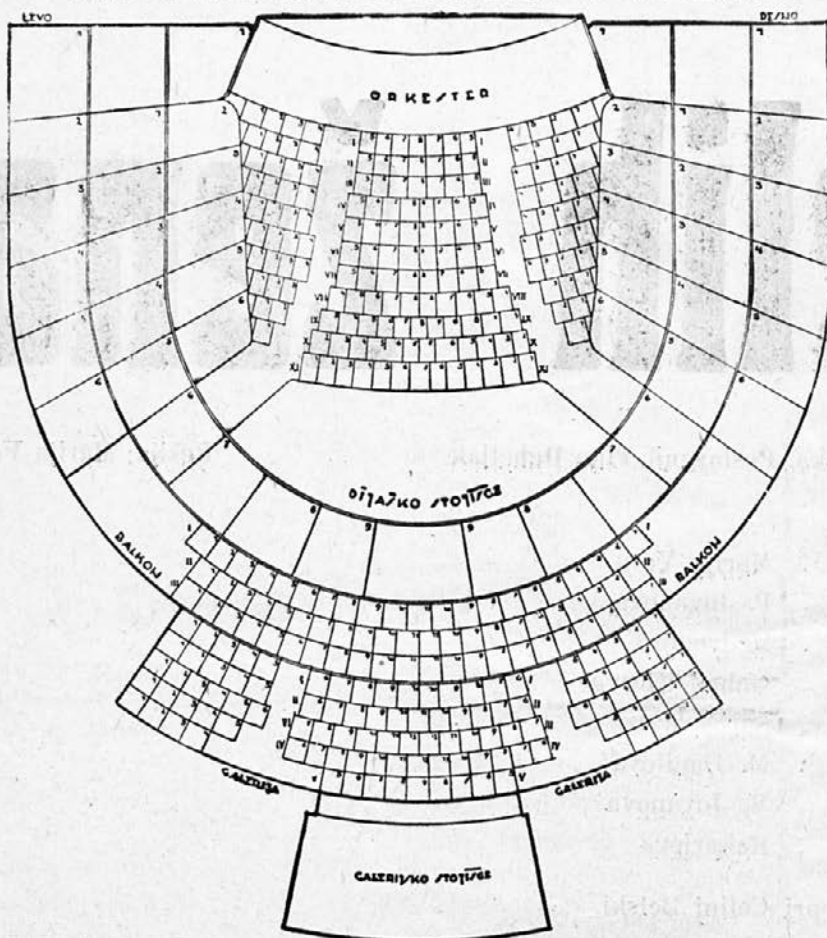
Lože v parterju	Din 100
I. reda 1-5	„ 100
6-8	„ 120
II. reda 1-4	„ 70
5-6	„ 75
Peti ložni sedež v parterju	„ 20
v I. r.	„ 25
v II. r.	„ 15

Balkon: Sedeži I. vrste	„ 22
„ II. „	„ 18
Galerija: „ I. „	„ 14
„ II. „	„ 12
„ III. „	„ 10
Galerijsko stojišče	„ 2
Dijaško stojišče	„ 5

VSTOPNICE se dobivajo v predprodaji pri gledališki blagajni na glavnem gledališču od 10. do pol 1. in od 3. do 5. ure

D

RAZVRSTITEV SEDEŽEV V OPERI

Prvi prostor

med najboljšimi in največ-
nejšimi dnevniki zavzema

Priloge: Glasilo v slovenščini
Nedeljsko priložitev
in drugi dodatki
za vse dni v letu
1930. Letna cena 1000
din. Posredništvo: Slovenski
inštitut za knjigo, Ljubljana.

LETO LVIII
Ljubljana, 1. avgust 1930
SLOVENEK
z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

1. BRZGA
CENA 2.000
173

Čak. povelj. Ljube-
čičev. in. 1930. 1000
din. Posredništvo:
Slovenski inštitut za
knjigo, Ljubljana.
1930. 1000 din.

Čitajo ga vsi in se vedno
poslužujejo njegovih
malih oglasov!

Po gledališču sestanek v

KAVARNI „EMONA“

prvovrsten salonski in jazz orkester

V restavraciji dnevno

P L E S

Točna postrežba

Solidne cene

Delniška družba pivovarne

„UNION“

priporoča svoje izborno svetlo in črno pivo v sodčkih in steklenicah
Izdeluje tudi prvovrstni kvas in špirit

LJUBLJANA - MARIBOR

Brzjavni naslov: Pivovarna Union,
Ljubljana, Maribor

Telefon: Ljubljana št. 2310, 2311
Maribor št. 2023

DOBRA MISEL!

ZAVARUJEM SI ŽIVLJENJE,
to je: ko pridem v leta, mi naj izplača
banka „Slavija“ kapital, ki mi bo v
gmotno, sedaj pa že v moralno oporo

Domača zavarovalnica:

Jugoslovanska zavarovalna banka
„Slavija“ v Ljubljani

se priporoča za vse vrste zavarovanj

TELEFON ŠT. 2176

Elitni kino Mafica

Tel. 2124

Edini zvočni kino v Ljubljani

z najboljšo svetovno zvočno aparaturo

WESTERN ELECTRIC

Dijak prosjak

Popularna Millöckerjeva opereta z H. H. Bollmannom in Jarmilo Novotno v glavnih vlogah

Ljubavni ekspres

Izvrstna šaloigra s temperamentno Dinno Grallo v gl. vlogi

Veličanstvo ljubezen

Najlepši film te sezone. Film ljubavnega čara. Käthe v. Magy in Franc Lederer

Moja žena — Tvoja žena

Sijajna veseloigra Ufe z Liliano Harvey in Willyjem Fritschom v glavnih vlogah

Kralj jazza

Monstrefilm s Paulom Withemanom — kraljem jazz-muzike

Velika atrakcija

Velefilm s slovitim Richardom Tauberjem v gl. vlogi

Gospodična tajnica

Najzabavnejša veseloigra te sezone. V glavni vlogi Renate Müller in Hermann Thimig

Pri treh mladenkah

Krasen film po znameniti popularni Schubertovi opereti V gl. vlogah Gretl Theimer, Lucie Englisch in komorni pevec Jöken

Bratje Karamazovi

Velefilm po slovitom romanu Dostojevskega. V glavnih vlogah Fritz Kortner in Ana Sten

Naneta

Filmska opereta pravljичnega razkošja, lepote plesa, muzike in opajajočega petja